

Developing the Anti-corruption Education Curriculum to Promote NACC Civil Society Networks in Protecting Public Resources

Atchariya Watha¹ & Warintip Srikula²

Received	Reviewed	Revised	Accepted
23/11/2024	02/12/2024	13/12/2024	14/12/2024

Abstract

Public resources, including the environment and natural resources, have currently been severely damaged and encroached upon across the nation. Consequently, both governmental and civil society organizations have made an effort to address this issue. Developing the curriculum for the anti-corruption study course to protect public resources is the first goal of this research; the second is to test the use of the knowledge set and anti-corruption study course to encourage the leaders of the NACC civil society network to protect public resources; and the third is to increase the leaders' capacity to protect public resources through training. By examining and contrasting attitudes, behaviors, and knowledge about 1) leadership and safeguarding public resources, 2) differentiating between private and public interests, 3) disgrace and intolerance of corruption, 4) citizenship and social responsibility, and 5) investigating and monitoring corruption, and 4) assessing the findings, drawing conclusions, and summarizing the research findings for future use and study. Simple random sampling was used to identify the 60 leaders of civil society networks that made up the sample group. A knowledge questionnaire about the curriculum for anti-corruption education and prevention, an attitude questionnaire about the curriculum, a questionnaire about compliance with the curriculum, and a consistency assessment form were among the tools used to gather data. The researcher took the following actions: 1) Use 30 village leaders who shared traits with the sample group to test the hypothesis. 2) Use the 27% technique to

¹ Rajabhat Maha Sarakham University, Email: atchariya.wa@rmu.at.th

² Rajabhat Maha Sarakham University, Email: Warins277@gmail.com

analyze the data collected for each item (Item Total), use the t-test to check for variations in the average scores for each item, and get the value of r - Item Total (Corrected Item Total Correlation). Next, choose data for the practical test that has a strong discriminant power of 0.20 or above. The knowledge exam was found to have a KR20 value of 0.79, a discriminant power of 0.29 to 0.69, and a difficulty level of 0.26 to 0.70. According to the alpha coefficient method (Coefficient Alpha), the attitude test has a reliability value of 0.77 and a discriminant power of 0.34 to 0.78. According to the alpha coefficient technique (Coefficient Alpha), the behavioral test has a reliability value of 0.88 and a discriminant power of 0.30 to 0.77. Percentage, mean, standard deviation, and paired t-test are the statistics that were employed in the study.

The findings found that; (1) the NACC civil society network's key model for creating an anti-corruption education curriculum to support the preservation of public resources in Maha Sarakham Province is training network leaders with the knowledge base of the developed and enhanced anti-corruption education curriculum, which consists of the following four steps: Step 1: Investigate the need for developing a model for safeguarding public resources by studying and evaluating the issue, ideas, theories, and relevant research papers. Step 2: As the anti-corruption study program is developed, create a knowledge base. Step 3: Evaluate how well the information base created by the anti-corruption study curriculum is being used. And Step 4: Assess the body of knowledge developed via the training process by the NACC civil society network to support the preservation of public resources. There are five units in the knowledge set's content: 1) awareness and comprehension of leadership and the defense of public resources; 2) awareness and comprehension of the distinction between private and public interests; 3) awareness and comprehension of the shame and intolerance of corruption; 4) awareness and comprehension of citizenship and social responsibility; and 5) awareness and proficiency in the monitoring and investigation of corruption. (2) Knowledge, attitudes, and general practices increased after the training compared to before (p -value $< .05$), demonstrating the high level of success of the experiment utilizing the anti-corruption

curriculum and the knowledge set to support the protection of public resources of the sample group. (3) The sample group exhibited more public resource conservation behaviors following the training in every item ($p\text{-value} < 0.001$), according to the results of the development of the leaders of the NACC civil society network's potential in terms of behavior for public resource protection. (4) The assessment, lessons learned, and conclusion of the research findings for application revealed that 1) the forum participants were quite pleased with the process of participation, which resulted in the serious and ongoing use of the research findings to attain the greatest possible benefits.

Keywords: Development of anti-corruption education curriculum; Civil Society Network of the NACC; Protection of Public Resources

การพัฒนาหลักสูตรด้านทฤษฎีศึกษาเพื่อส่งเสริมเครือข่าย ป.ป.ช.ภาคประชาสังคมใน การพิทักษ์ทรัพยากรสาธารณะ

อัจฉริยะ วัฒนา³ และวารินทิพย์ ศรีกุล⁴

บทคัดย่อ

ปัจจุบันทรัพยากรสาธารณะซึ่งประกอบด้วยทรัพยากรธรรมชาติสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรสาธารณะอื่นๆได้ถูกบุกรุกทำลายเป็นอย่างมากทั่วประเทศ จึงมีความพยายามที่แก้ไขปัญหานี้ทั้งจากองค์กรภาครัฐและองค์กรภาคประชาสังคม การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1. เพื่อพัฒนาหลักสูตรหลักสูตรด้านทฤษฎีศึกษาในการพิทักษ์ทรัพยากรสาธารณะ 2. เพื่อทดลองใช้หลักสูตรหลักสูตรด้านทฤษฎีศึกษาและชุดความรู้ตามเพื่อส่งเสริมการพิทักษ์ทรัพยากรสาธารณะของผู้นำเครือข่ายป.ป.ช.ภาคประชาสังคม 3. เพื่อพัฒนาศักยภาพผู้นำเครือข่ายป.ป.ช.ภาคประชาสังคมในการพิทักษ์ทรัพยากรสาธารณะ ด้วยกระบวนการฝึกอบรมผู้นำเครือข่ายป.ป.ช.ภาคประชาสังคมโดยศึกษาเปรียบเทียบความรู้ เจตคติและพฤติกรรมเกี่ยวกับ 1) ภาวะผู้นำกับการพิทักษ์ทรัพยากรสาธารณะ 2) การคิดแยกแยะระหว่างผลประโยชน์ส่วนตนและผลประโยชน์ส่วนรวม 3) ความละเอียดและความไม่ทนต่อการทุจริต 4) พลเมืองกับความรับผิดชอบต่อสังคม และ 5) การเฝ้าระวังและตรวจสอบการทุจริต และ 4. เพื่อประเมินผล ถอดบทเรียนและสรุปผลการวิจัยเพื่อนำไปประยุกต์ใช้และการวิจัยครั้งต่อไป กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้นำเครือข่ายประชาสังคม จำนวน 60 คน ซึ่งได้มาจากการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบวัดความรู้เกี่ยวกับหลักสูตรด้านทฤษฎีศึกษาและการป้องกันการทุจริต แบบวัดเจตคติต่อหลักสูตรด้านทฤษฎีศึกษาและการป้องกันการทุจริต แบบวัดการปฏิบัติตามหลักสูตรด้านทฤษฎีศึกษาและการป้องกันการทุจริต และแบบประเมินความสอดคล้อง ซึ่งผู้วิจัยได้ดำเนินการดังนี้ 1) นำแบบทดสอบไปทดลองใช้ (Try out) กับกลุ่มผู้นำองค์กรชาวบ้านที่มีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน 2) นำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์หาค่าความเป็นรายข้อ (Item Total) โดยใช้เทคนิค 27% ทดสอบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยรายข้อด้วยสถิติทดสอบที (t- test) และหาค่า r - Item Total (Corrected Item Total Correlation) จากนั้นคัดเลือกข้อมูลที่มีค่าอำนาจจำแนกรายข้อตั้งแต่ 0.20 ขึ้นไปเป็นแบบทดสอบที่จะนำไปใช้จริง พบว่า แบบทดสอบความรู้มีค่าอำนาจจำแนกรายข้อตั้งแต่ 0.29 – 0.69 ค่าความยากง่ายรายข้อตั้งแต่ 0.26-0.70 และค่า KR20 เท่ากับ 0.79 แบบวัดเจตคติ มีค่าอำนาจจำแนกรายข้อตั้งแต่ 0.34 – 0.78 และค่าความเชื่อมั่น

³ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม, Email: atchariya.wa@rmu.at.th

⁴ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม, Email: Warins277@gmail.com

ด้วยวิธีสัมประสิทธิ์แอลฟา Coefficient Alpha) เท่ากับ 0.77 และแบบวัดพฤติกรรมมีค่าอำนาจจำแนกรายข้อตั้งแต่ 0.30– 0.77 และค่าความเชื่อมั่นด้วยวิธีสัมประสิทธิ์แอลฟา (Coefficient Alpha) เท่ากับ 0.88 และสถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และ paired t – test

ผลการวิจัยพบว่า (1) รูปแบบสำคัญในการพัฒนาหลักสูตรด้านทฤษฎีศึกษาเพื่อส่งเสริมการพิทักษ์ทรัพยากรสาธารณะในจังหวัดมหาสารคาม โดยเครือข่าย ป.ป.ช.ภาคประชาสังคมคือ การฝึกอบรมผู้นำเครือข่าย โดยใช้ชุดความรู้เกี่ยวกับหลักสูตรด้านทฤษฎีศึกษาที่พัฒนาปรับปรุงแล้วประกอบด้วย 4 ชั้น ตอนคือ ชั้นตอนที่ 1 ศึกษาวิเคราะห์สภาพปัญหา แนวคิด ทฤษฎีและเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อสำรวจความจำเป็นของการสร้างรูปแบบในการพิทักษ์ทรัพยากรสาธารณะ ชั้นตอนที่ 2 สร้างชุดความรู้จากการพัฒนาหลักสูตรด้านทฤษฎีศึกษา ชั้นตอนที่ 3 ทดลองใช้ชุดความรู้ที่ได้จากพัฒนาจากหลักสูตรด้านทฤษฎีศึกษา ชั้นตอนที่ 4 ประเมินผลชุดความรู้ที่สร้างขึ้นเพื่อส่งเสริมการพิทักษ์ทรัพยากรสาธารณะโดยเครือข่ายป.ป.ช.ภาคประชาสังคมโดยผ่านกระบวนการฝึกอบรม เนื้อหาของชุดความรู้ประกอบด้วยสาระ 5 หน่วยคือ 1) ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับภาวะผู้นำกับการพิทักษ์ทรัพยากรสาธารณะ 2) ความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการคิดแยกแยะระหว่างผลประโยชน์ส่วนตนและผลประโยชน์ส่วนรวม 3) ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับความละเอียดและความไม่ทนต่อการทุจริต 4) ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับพลเมืองกับความรับผิดชอบต่อสังคม และ 5) ความรู้และทักษะเกี่ยวกับการเฝ้าระวังและตรวจสอบการทุจริต (2) ผลการทดลองใช้หลักสูตรหลักสูตรด้านทฤษฎีศึกษาและชุดความรู้ตามเพื่อส่งเสริมการพิทักษ์ทรัพยากรสาธารณะของกลุ่มตัวอย่างอยู่ในระดับมาก โดยมีความรู้ เจตคติและการปฏิบัติโดยรวมหลังการฝึกอบรมเพิ่มขึ้นจากก่อนฝึกอบรม ($p\text{-value} < .05$) (3) ผลการพัฒนาศักยภาพผู้นำเครือข่ายป.ป.ช.ภาคประชาสังคมในการพิทักษ์ทรัพยากรสาธารณะเชิงพฤติกรรม พบว่ากลุ่มตัวอย่างมีพฤติกรรมการการอนุรักษ์ทรัพยากรสาธารณะ หลังการฝึกอบรมเพิ่มขึ้นทุกข้อ ($p\text{-value} < 0.001$) และ (4) การประเมินผล ถอดบทเรียนและสรุปผลการวิจัยเพื่อนำไปประยุกต์ใช้พบว่า 1) ผู้เข้าร่วมเวทีมีความพึงพอใจในกระบวนการมีส่วนร่วมสูงมากทำให้มีการนำผลการวิจัยที่ได้ไปใช้อย่างจริงจังและต่อเนื่องเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด

คำสำคัญ : หลักสูตรด้านทฤษฎีศึกษา; เครือข่าย ป.ป.ช.ภาคประชาสังคม; การพิทักษ์ทรัพยากรสาธารณะ

บทนำ

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 กำหนดให้รัฐมีหน้าที่ต่อประชาชนและวางกลไกป้องกัน ตรวจสอบและจัดการทุจริตและประพฤติมิชอบตามมาตรา 63 โดยรัฐต้องส่งเสริม สนับสนุน และให้ความรู้แก่ประชาชนถึงอันตรายที่เกิดจากการทุจริตและประพฤติมิชอบ และจัดให้มีมาตรการและกลไกที่มีประสิทธิภาพเพื่อป้องกันและจัดการทุจริตและประพฤติมิชอบดังกล่าวอย่างเข้มงวด รวมทั้งกลไกในการส่งเสริมให้ประชาชนรวมตัวกันเพื่อมีส่วนร่วมในการรณรงค์ให้ความรู้ ต่อต้าน หรือชี้เบาะแส พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2561 ได้มุ่งเน้นให้ประชาชนและหน่วยงานของรัฐเข้ามามีส่วนร่วมและให้ความร่วมมือในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต ดังจะเห็นได้จากมาตรา 33 ซึ่งให้อำนาจคณะกรรมการ ป.ป.ช. ในการกำหนด มาตรการและกลไกที่จำเป็นในการส่งเสริมให้ประชาชนรวมตัวกันเพื่อมีส่วนร่วมในการรณรงค์ให้ความรู้ ต่อต้าน หรือชี้เบาะแส โดยได้รับความคุ้มครอง รวมทั้งดำเนินการเพื่อป้องกันการทุจริต ตลอดจน เสริมสร้างทัศนคติและค่านิยมเกี่ยวกับความซื่อสัตย์สุจริต และยังคงส่งเสริมให้ประชาชนและชุมชนมี ความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับอันตรายของการทุจริต รวมถึงค่านิยมที่เน้นการพึ่งพาระบบอุปถัมภ์ เพื่อให้เกิดการต่อต้านการทุจริตและประพฤติมิชอบอย่างกว้างขวาง แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็นการต่อต้านการทุจริตและประพฤติมิชอบ ได้กำหนดแผนย่อยด้านการป้องกันการทุจริตและ ประพฤติมิชอบ มุ่งการพัฒนาและปรับพฤติกรรม “คน” ทุกกลุ่ม โดยเน้นการปลูกฝังหล่อหลอมให้ ประชาชนมีจิตสำนึกและพฤติกรรมยึดมั่นในความซื่อสัตย์สุจริต รวมทั้งการสร้างวัฒนธรรมด้านทุจริต รู้จักแยกแยะเรื่องส่วนตัวออกจากประโยชน์ส่วนรวม ควบคู่ไปกับการสนับสนุนการมีส่วนร่วมเป็น เครือข่ายแจ้งเบาะแสการทุจริตในทุกภาคส่วนของสังคม

ในปี 2561 สำนักงานป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติได้จัดตั้งกองทุน ป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ หรือกองทุน ป.ป.ช. จัดตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติประกอบ รัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ พ.ศ. 2561 มาตรา 162 ซึ่งมี วัตถุประสงค์เพื่อสนับสนุนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ และสนับสนุน ภาคเอกชนในการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์หรือรณรงค์ในการป้องกันการทุจริต เป็นค่าใช้จ่ายในการจัดให้ มีมาตรการคุ้มครองช่วยเหลือและค่าทดแทนและการคุ้มครองการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ รวมถึง ค่าใช้จ่ายอื่นใดที่จะเป็นประโยชน์ในการปฏิบัติหน้าที่ของหน่วยงานของรัฐที่มีหน้าที่และอำนาจ เกี่ยวข้องกับการป้องกันและปราบปรามการทุจริต จากการจัดตั้งกองทุนดังกล่าว เครือข่ายป.ป.ช.ภาค ประชาสังคมภาคอีสานได้เข้าร่วมโครงการตั้งแต่ปีงบประมาณ 2564 - 2566 คือ 1) โครงการ “การ พัฒนาผู้นำต้นแบบและชุมชนต้นแบบในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต จังหวัดมหาสารคามอย่าง ยั่งยืน” ปีงบประมาณ 2562 2) โครงการ “การเพิ่มศักยภาพผู้นำต้นแบบและแกนนำชุมชนต้นแบบใน การตรวจสอบการทุจริตจังหวัดมหาสารคาม รุ่นที่ 2” ปีงบประมาณ 2565 และ 3) โครงการ “การ

พัฒนาผู้นำเครือข่ายพิทักษ์ทรัพยากรสาธารณะและตรวจสอบการทุจริตจังหวัดมหาสารคาม” ปีงบประมาณ 2566” ซึ่งจากผลการดำเนินงานตามโครงการดังกล่าวพบว่า จังหวัดมหาสารคามได้ชื่อว่าเป็นจังหวัดที่พื้นที่ป่าไม้เพียงร้อยละ 3.5 น้อยที่สุดในภาคอีสาน ปัญหาสำคัญคือทรัพยากรธรรมชาติสิ่งแวดล้อม ป่าไม้ แหล่งน้ำ ที่สาธารณะประโยชน์และทรัพยากรสาธารณะอื่นๆได้ถูกบุกรุกทำลายเป็นจำนวนมาก อาทิ 1) อนุญาตให้มีการปลูกสร้างสวนป่าขององค์การอุตสาหกรรมป่าไม้หลายหมื่นไร่ ที่อำเภอโกสุมพิสัย อำเภอเชียงยืน อำเภอกุดรังและอำเภอกันทรวิชัย 2) การบุกรุกป่าโคกสนมอำเภอนาเชือกกว่า 2,000 ไร่ ป่าโคกป่าแดงอำเภอบรบือกว่า 1 พันไร่ ป่าโคกใหญ่กว่า 2 พันไร่ ป่าโคกขาวกว่า 500 ไร่ 2) การบุกรุกแม่น้ำ ลำคลอง ห้วย หนอง บึงและแหล่งน้ำอื่นๆ เช่น การบุกรุกบึงกุยอำเภอกุสุมพิสัยกว่า อำเภอกันทรวิชัย และอำเภออื่นๆอีกหลายพันไร่ 3) การบุกรุกแม่น้ำชี ลำห้วยคเคาง ห้วยขอนแก่น ลำน้ำเสียว และลำน้ำอื่นๆ 4) การบุกรุกและการทุจริตทรัพยากรสาธารณะอื่นๆ เช่น การก่อสร้างถนน การขุดลอกแหล่งน้ำ เขื่อนกันตลิ่งพัง โครงการแก้มลิง การรื้อกล้าแม่น้ำลำคลองถนนและทางเท้า 150 แห่ง กล่าวโดยสรุป เครือข่ายป.ป.ช.ภาคประชาสังคมจังหวัดมหาสารคามจึงได้ถอดบทเรียนจากเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องและผลการปฏิบัติการตรวจสอบการทุจริตในพื้นที่ได้ข้อสรุปว่า 1) ปัญหาการบุกรุกทำลายทรัพยากรป่าไม้ แหล่งน้ำ ที่สาธารณะประโยชน์ และทรัพยากรสาธารณะอื่นๆนับวันรุนแรงมากยิ่งขึ้นเรื่อยๆ เพราะเพิ่มขึ้นของประชากร การขยายตัวของชุมชน การเติบโตของอุตสาหกรรมและนโยบายของรัฐบาลในการขยายพื้นที่ ส.ป.ก. และการยกเลิกกฎหมายเกี่ยวกับไม้หวงห้ามทำให้การบังคับใช้กฎหมายที่ไม่มีประสิทธิภาพ 2) การแก้ไขปัญหการทุจริตเกี่ยวกับทรัพยากรสาธารณะจะต้องมีการระดมพลังทุกภาคส่วน เป็นเครือข่ายภาคประชาสังคมที่มีศักยภาพ สร้างความรู้ความเข้าใจสร้างอุดมการณ์ร่วมเพื่อเฝ้าระวัง และตรวจสอบการทุจริตด้านทรัพยากรสาธารณะต่างๆ 3) พัฒนาและประยุกต์ใช้หลักสูตรด้านทุจริตศึกษาของสำนักงาน ป.ป.ช.เป็นเครื่องมือสำคัญในการฝึกอบรมสร้างความรู้ความเข้าใจ สร้างจิตสำนึกแก่ผู้นำ เครือข่ายองค์กรภาคประชาสังคมและประชาชนให้ตระหนักถึงความเป็นเจ้าของและมีส่วนร่วมในการพิทักษ์ปกป้องทรัพยากรสาธารณะในพื้นที่ของตนเอง

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อพัฒนาหลักสูตร ชุดความรู้และพัฒนาผู้นำเครือข่ายป.ป.ช.ภาคประชาสังคมให้มีคุณภาพ
2. เพื่อทดลองใช้ชุดความรู้ตามหลักสูตรด้านทุจริตศึกษาเพื่อส่งเสริมการพิทักษ์ทรัพยากรสาธารณะของผู้นำเครือข่ายป.ป.ช.ภาคประชาสังคมโดยเปรียบเทียบความรู้ เจตคติและการปฏิบัติ ก่อนและหลังการทดลองใช้

3. เพื่อพัฒนาศักยภาพผู้นำเครือข่ายป.ป.ช.ภาคประชาสังคมให้สูงขึ้น
4. เพื่อประเมินผล ถอดบทเรียนและสรุปผลการวิจัยเพื่อนำไปประยุกต์ใช้และการวิจัยครั้งต่อไป

สมมติฐานการวิจัย

ผู้นำเครือข่ายป.ป.ช.ภาคประชาสังคมที่เข้ารับการฝึกอบรม โดยใช้หลักสูตรด้านทฤษฎีศึกษาที่พัฒนาแล้วมีความรู้ เจตคติ และการปฏิบัติในการ พิชัยภัยทรัพยากรสาธารณะโดยรวมหลังการฝึกอบรมเพิ่มขึ้น

การทบทวนวรรณกรรม

ผู้วิจัยได้ทบทวนวรรณกรรมจากเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องพอสังเขปดังนี้

1. แนวคิดเกี่ยวกับการพิชัยภัยทรัพยากรสาธารณะ

ทรัพยากรสาธารณะหมายถึง ทรัพย์สินหรือสิ่งที่มีค่า ที่มีไว้ใช้เพื่อประโยชน์ส่วนรวมหรือเป็นสาธารณะสมบัติของแผ่นดิน ทรัพย์สินสาธารณะอาจมาจากรัฐสร้างขึ้นเองเพื่อบริการประชาชนหรืออาจมอบหมายให้เอกชนสร้างเมื่อรัฐไม่สามารถดำเนินการได้ และเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้าใช้ประชาชนเข้าใช้ประโยชน์ ส่วนการพิชัยภัยทรัพยากรสาธารณะหมายถึง การปกป้องรักษา การอนุรักษ์ฟื้นฟูให้ทรัพยากรสาธารณะเหล่านั้นคงอยู่เพื่อประโยชน์ส่วนรวม

2. แนวคิดเกี่ยวกับองค์กรภาคประชาสังคม

องค์กรภาคประชาสังคมหรือองค์กรชุมชนหมายถึง การรวมตัวกันของชาวบ้านในชุมชนตั้งแต่ 2 คนขึ้นไปเพื่อดำเนินกิจกรรมหนึ่งในชุมชน เช่น กลุ่มออมทรัพย์ กลุ่มอนุรักษ์ป่าชุมชน โดยองค์กรชุมชนจะเป็นเครื่องมือสำคัญในการเข้าไปมีส่วนร่วมกับภาครัฐในการพัฒนาชุมชนหรือดำเนินกิจกรรมต่างๆที่ส่งผลกระทบต่อตนเองและชุมชน ซึ่งองค์กรชาวบ้านที่เข้มแข็งจะต้องประกอบด้วยกิจกรรมที่มีแสดงถึงการสืบทอดภูมิปัญญาและความเชื่อ มีระบบการจัดการองค์กรที่ดี มีกลุ่มแกนนำและสมาชิกที่มีอุดมการณ์เคลื่อนไหวทำกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง มีการระดมทุนทั้งที่เป็นมนุษย์ ทุนทางสังคมและทุนที่เป็นทรัพย์สิน และการดำเนินงานขององค์กรต้องส่งผลกระทบต่อสมาชิกและชุมชนหลายด้านคือ ด้านเศรษฐกิจและอาชีพ ด้านสังคมวัฒนธรรม ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสภาพแวดล้อม เป็นต้น

3. แนวคิดเกี่ยวกับหลักสูตรด้านทฤษฎีศึกษา

หลักสูตรด้านทฤษฎีศึกษาเป็นหลักสูตรที่คณะกรรมการ ป.ป.ช.ริเริ่มให้สร้างขึ้นเมื่อปี 2561 เพื่อเป็นกลไกในการป้องกันการทุจริตคอร์รัปชัน เพื่อเริ่มต้นจากการปลูกฝังค่านิยมต่อต้านการทุจริตคอร์รัปชัน ผ่านระบบการศึกษา เพื่อให้เกิดพลเมืองตื่นรู้ ส่งเสริมวัฒนธรรมด้านจริยธรรมความซื่อสัตย์ ความโปร่งใสและการมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาการทุจริตคอร์รัปชัน ประกอบด้วย 4 หน่วย

การเรียนรู้ ได้แก่ 1) การคิดแยกแยะระหว่างผลประโยชน์ส่วนตนและผลประโยชน์ส่วนรวม 2) ความละเอียดและไม่ทนต่อการทุจริต 3) STRONG : จิตพอเพียงต้านทุจริต 4) พลเมืองกับความรับผิดชอบต่อสังคม

4. แนวคิดเกี่ยวกับการฝึกอบรม

การฝึกอบรมเป็นวิธีการที่ผู้บริหารหรือนักวิชาการ มีความสำคัญเป็นอย่างมากเนื่องจากจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องพัฒนาบุคลากรที่อยู่ในองค์กรอย่างต่อเนื่อง ให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงด้านวิชาการและเทคโนโลยีใหม่ ๆ ตลอดจนการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคมที่เปลี่ยนแปลงอย่างไม่หยุดยั้ง เพราะการอบรมถือเป็นส่วนสำคัญที่จะช่วยเพิ่มพูนความรู้ พัฒนาทักษะและการเปลี่ยนแปลงเจตคติให้เกิดแก่บุคลากรในองค์กร ทั้งนี้ฝ่ายบริหารสามารถใช้การฝึกอบรมเป็นเครื่องมือในการเพิ่มพูนคุณภาพของบุคลากรได้เป็นอย่างดี หากมีการจัดฝึกอบรมอย่างเป็นระบบและสอดคล้องกับเป้าหมายขององค์กร

กรอบแนวคิดการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดกรอบแนวคิดการวิจัยจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องว่า การพิทักษ์ทรัพยากรสาธารณะของผู้นำเครือข่ายป.ป.ช.ภาคประชาสังคมจะมีประสิทธิภาพจะต้องมีการพัฒนาผู้นำด้วยกระบวนการฝึกอบรมซึ่งจะต้องมีการสร้างและพัฒนาจากหลักสูตรด้านทุจริตศึกษาของสำนักงานป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติให้สอดคล้องกับบริบทของพื้นที่ตลอดจนเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยมีตัวแปร 2 ตัวคือ 1. ตัวแปรอิสระ ได้แก่ รูปแบบการพัฒนาผู้นำเครือข่ายป.ป.ช.ภาคประชาสังคม ประกอบด้วยสาระ 5 ด้านคือ 1) ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับภาวะผู้นำกับการพิทักษ์ทรัพยากรสาธารณะ 2) ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการคิดแยกแยะระหว่างผลประโยชน์ส่วนตนและผลประโยชน์ส่วนรวม 3) ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับความละเอียดและความไม่ทนต่อการทุจริต 4) ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับพลเมืองกับความรับผิดชอบต่อสังคม 5) ความรู้และทักษะเกี่ยวกับการการเฝ้าระวังและตรวจสอบการทุจริต

2. ตัวแปรตาม ได้แก่ ความรู้ เจตคติ และการปฏิบัติหรือพฤติกรรมในการพิทักษ์ทรัพยากรสาธารณะ การเฝ้าระวังและตรวจสอบการทุจริต

ผลการวิจัยได้ข้อสรุปเกี่ยวกับผลสัมฤทธิ์ของการใช้หลักสูตรด้านทุจริตศึกษาที่พัฒนาปรับปรุงแล้วในการพิทักษ์ทรัพยากรสาธารณะโดยผู้นำเครือข่ายป.ป.ช.ภาคประชาสังคม

ระเบียบวิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยใช้วิธีการวิจัยเชิงปริมาณ(Quantitative Approach) และการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Approach) โดยแบ่งเนื้อหาออกเป็น 4 ระยะ ได้แก่

ระยะที่ 1 การหาความจำเป็น และการกำหนดวัตถุประสงค์ของการสร้างหลักสูตรการพัฒนาหลักสูตรด้านทฤษฎีศึกษาและพัฒนาผู้นำเครือข่ายเพื่อพิทักษ์ทรัพยากรสาธารณะ โดยศึกษาวิเคราะห์สภาพปัญหา แนวคิด ทฤษฎีและเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อออกแบบสำรวจความจำเป็นและกำหนดวัตถุประสงค์ของการสร้างหลักสูตร

ระยะที่ 2 การสร้างหลักสูตรและพัฒนาชุดความรู้ การดำเนินในขั้นตอนนี้เป็นการเขียนร่างหลักสูตร ผูกอบรมให้สอดคล้องกับ

ความจำเป็นในการสร้างหลักสูตรการพัฒนาผู้นำองค์กรและวัตถุประสงค์ของการสร้างหลักสูตร ในระยะการวิจัยที่ 1 ทั้งนี้ผู้วิจัยได้แบ่งการดำเนินการออกเป็น 3 ขั้นตอน ได้แก่ การร่างหลักสูตรผูกอบรม การตรวจสอบร่างหลักสูตรและการปรับปรุงร่างหลักสูตรผูกอบรมโดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน

ระยะที่ 3 การทดลองใช้หลักสูตรด้านทฤษฎีศึกษา ชุดความรู้เพื่อพัฒนาผู้นำเครือข่ายป.ป.ช.ภาคประชาสังคม ขั้นตอนนี้เป็นการนำหลักสูตรผูกอบรมที่ได้รับการตรวจสอบและปรับปรุงแล้ว ไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างในสถานการณ์จริง โดยใช้กระบวนการวิจัยกึ่งทดลองกับกลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นผู้นำองค์กร

ระยะที่ 4 ประเมินผลและถอดบทเรียนและสรุปผลการวิจัย ผู้วิจัยได้ออกแบบการประเมินผลผู้เข้ารับการผูกอบรม 2 ลักษณะ คือ การประเมินผลเชิงประจักษ์และการประเมินผลเชิงปริมาณ

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากร ที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ แบ่งเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่

1.1 กลุ่มประชากรที่ใช้ศึกษาและสำรวจหาความจำเป็นในการพัฒนาผู้นำเครือข่ายป.ป.ช.ภาคประชาสังคม ได้แก่ ผู้นำกลุ่มประชาสังคมในจังหวัดมหาสารคาม 14 อำเภอ จำนวน 100 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้นำเครือข่ายป.ป.ช.ภาคประชาสังคม จำนวน 60 คน ที่ได้มาจากการคำนวณตามสูตรของโคเฮน (Cohen, 1969 : 397)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ใช้เครื่องมือต่างๆสอดคล้องกับระยะเวลาดำเนินการดังนี้

ระยะที่ 1 ได้แก่ แบบสำรวจความจำเป็นในการสร้างรูปแบบการพัฒนาผู้นำเครือข่ายป.ป.ช.

ระยะที่ 2 ได้แก่ แบบประเมินความเหมาะสมและความสอดคล้องของร่างชุดความรู้ในการผูกอบรมสำหรับผู้เชี่ยวชาญ

ระยะที่ 3 เครื่องมือวิจัย ได้แก่ 3.1) การประเมินผลเชิงประจักษ์ ใช้แบบทดสอบท้ายกิจกรรม แบบประเมินภาคปฏิบัติ ประเมินจากการสังเกตและการสัมภาษณ์ 3.2) การประเมินผลเชิงปริมาณ โดยใช้แบบ ทดสอบความรู้ เจตคติ และการปฏิบัติในการพิทักษ์ทรัพยากรสาธารณะ การการ

เผ้าระวังและตรวจสอบการทุจริต

ระยะที่ 4 การเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างแต่ละระยะ ใช้ทั้งแบบสอบถามรายข้อ แบบทดสอบ แบบสังเกต แบบสอบถามปลายเปิด และแบบประเมินกิจกรรม

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

1. คุณลักษณะส่วนบุคคล ใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าต่ำสุด และค่าสูงสุด
2. ความจำเป็นในการสร้างรูปแบบการพัฒนา ผู้นำเครือข่ายป.ป.ช.ภาคประชาสังคมแบบ ประเมินความเหมาะสมและความสอดคล้องของร่างชุดความรู้และแบบทดสอบความรู้เกี่ยวกับการ พัทธ์ทรรพยากรสาธารณะ การเผ้าระวังและตรวจสอบการทุจริต ใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
3. เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ย ของความรู้ เจตคติ และการปฏิบัติในการพัทธธ์ทรรพยากร สาธารณะ การเผ้าระวังและตรวจสอบการทุจริต ก่อนและหลังการฝึกอบรม สถิติที่ใช้ ได้แก่ สถิติ ทดสอบที (Paired t-test)

ผลการวิจัย

ผลการศึกษาการทดลองใช้หลักสูตรด้านทุจริตศึกษาเพื่อส่งเสริมการพัทธธ์ทรรพยากรสาธารณะ ของผู้นำเครือข่ายป.ป.ช.ภาคประชาสังคม ผู้วิจัยได้สรุปผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ ดังนี้

1. วัตถุประสงค์ข้อที่ 1 เพื่อพัฒนาหลักสูตรหลักสูตรด้านทุจริตศึกษาในการพัทธธ์ ทรรพยากรสาธารณะ ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบการสร้างชุดความรู้เกี่ยวกับการพัฒนาผู้นำเครือข่าย ป.ป.ช.ภาคประชาสังคมในการพัทธธ์ทรรพยากรสาธารณะ การเผ้าระวังและตรวจสอบการทุจริต ประกอบด้วย 2 ขั้นตอน คือ

ขั้นตอนที่ 1 การสำรวจความจำเป็นในการสร้างรูปแบบการพัฒนาผู้นำเครือข่ายป.ป.ช. ภาคประชาสังคม ดำเนินการระหว่างวันที่ 1- 31 ตุลาคม 2566 ระยะเวลา 1 เดือน โดยการศึกษา เอกสารแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง รัฐธรรมนูญฯ พ.ศ. 2560 แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2561 - 2580) ประเด็น การต่อต้านการทุจริต พ.ร.บ. ประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต 2561 จัดเวทีระดมความคิดเห็นผู้นำเครือข่าย ป.ป.ช.ภาคประชาสังคมภาคอีสานได้ข้อสรุปว่า รูปแบบการการพัทธธ์ทรรพยากรสาธารณะ การเผ้าระวังและ ตรวจสอบการทุจริตอย่างมีประสิทธิภาพ จะต้องมีการพัฒนาองค์กรเครือข่ายให้เข้มแข็งด้วย กระบวนการฝึกอบรมผู้นำให้มีความรู้ เจตคติ และมีทักษะเชี่ยวชาญในการปฏิบัติ 4 ด้านที่จำเป็น คือ 1)

ความรู้และทักษะเกี่ยวกับ 2) ความรู้และทักษะเกี่ยวกับความละเอียดและความไม่ทนต่อการทุจริต 3) ความรู้และทักษะเกี่ยวกับพลเมืองกับความรับผิดชอบต่อสังคม 4) ความรู้และทักษะเกี่ยวกับการการเฝ้าระวังและตรวจสอบการทุจริต

ขั้นตอนที่ 2 การสร้างและพัฒนาชุดความรู้ฝึกอบรมผู้นำเครือข่าย ดำเนินการระหว่างวันที่ 1 - 31 พฤศจิกายน 2566 ระยะเวลา 1 เดือน ประกอบด้วย 2 ขั้นตอน คือ การร่างชุดความรู้และการปรับปรุงร่างชุดความรู้ก่อนนำไปใช้จริงและการประเมินโครงสร้างชุดความรู้โดยผู้เชี่ยวชาญ ซึ่งพบว่าผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นเกี่ยวกับความเหมาะสมของโครงสร้างชุดความรู้โดยรวมและรายข้อทุกข้ออยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.86$ SD. = 0.09)

2. วัตถุประสงค์ข้อที่ 2 เพื่อทดลองใช้หลักสูตรหลักสูตรด้านทุจริตศึกษาและชุดความรู้ตามเพื่อส่งเสริมการพิทักษ์ทรัพยากรสาธารณะของผู้นำเครือข่ายป.ป.ช.ภาคประชาสังคมโดยกระบวนการฝึกอบรมทั้งทดลอง ดำเนินการระหว่างวันที่ 1 ธันวาคม 2566 – 28 กุมภาพันธ์ 2567 ระยะเวลา 3 เดือน เป็นการฝึกอบรมและปฏิบัติการกับผู้นำเครือข่าย 60 คน จำนวน 5 ครั้ง โดยใช้เอกสาร 3 ชุดคือ 1) หลักสูตรด้านทุจริตศึกษา และชุดความรู้การพิทักษ์ทรัพยากรสาธารณะและตรวจสอบการทุจริต 2) ชุดกิจกรรมและสาระความรู้ 3) คู่มือวิทยากร

ผลการศึกษาจากการทดลองใช้ชุดความรู้เพื่อพัฒนาผู้นำองค์กรชุมชน โดยใช้ชุดกิจกรรมและสาระความรู้ จำนวน 4 หน่วย มีประสิทธิผล ดังนี้

2.1 ภาคความรู้ความเข้าใจ พบว่าผู้นำเครือข่าย ป.ป.ช. มีคะแนนความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับคือ 1) ภาวะผู้นำกับการพิทักษ์ทรัพยากรสาธารณะ 2) การคิดแยกแยะระหว่างผลประโยชน์ส่วนตนและผลประโยชน์ส่วนรวม 3) ความละเอียดและความไม่ทนต่อการทุจริต 4) พลเมืองกับความรับผิดชอบต่อสังคม 5) การการเฝ้าระวังและตรวจสอบการทุจริต หลังการฝึกอบรมเพิ่มขึ้น (p -value < .01) ผู้นำเครือข่าย มีความเข้าใจในการพิทักษ์ทรัพยากรสาธารณะและตรวจสอบการทุจริตสูงขึ้น เป็นผู้นำในการขยายเครือข่ายเฝ้าระวัง ตรวจสอบการทุจริตและแจ้งเบาะแสแก่หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนรณรงค์สร้างความรู้ความเข้าใจแก่สมาชิกในชุมชนได้เป็นอย่างดี

2.2 ภาคเจตคติ พบว่าผู้นำเครือข่ายมีเจตคติการพิทักษ์ทรัพยากรสาธารณะและตรวจสอบการทุจริต โดยรวมหลังการฝึกอบรมเพิ่มขึ้น (p -value < 0.05) สามารถพัฒนาเจตคติในการพิทักษ์ทรัพยากรสาธารณะและตรวจสอบการทุจริตให้สูงขึ้น จนสามารถจัดตั้ง “เครือข่ายพิทักษ์ทรัพยากรสาธารณะของแผ่นดิน” ขึ้น

3. วัตถุประสงค์ ข้อที่ 3 ภาคปฏิบัติ พบว่าผลการพัฒนาศักยภาพผู้นำเครือข่ายป.ป.ช.ภาคประชาสังคมในการพิทักษ์ทรัพยากรสาธารณะ ผู้นำเครือข่ายมีพฤติกรรมและทักษะในการพิทักษ์ทรัพยากรสาธารณะและตรวจสอบการทุจริต โดยรวมหลังการฝึกอบรมเพิ่มขึ้นจากก่อนฝึกอบรม (p -

value < 0.001) โดยมีพฤติกรรมในการพิทักษ์ทรัพยากรสาธารณะ สูงขึ้นมีทักษะในการเฝ้าระวัง ตรวจสอบการทุจริตและแจ้งเบาะแส รายงานผลการตรวจสอบการทุจริตด้านทรัพยากรสาธารณะเสนอ ศูนย์ปฏิบัติการป้องกันและปราบปรามการทุจริตสำนักงานป.ป.ช.ภาค 4 จำนวน 110 เรื่อง

4. วัตถุประสงค์ข้อที่ 4 เพื่อประเมินผล ถอดบทเรียนและสรุปผลการวิจัย ในการนำไป ประยุกต์ใช้และการวิจัยครั้งต่อไป ดำเนินการระหว่างวันที่ 1- 31 มีนาคม 2567ระยะเวลา 1 เดือน ประกอบด้วย การจัดเวทีระดมสมองมีปัญญาท้องถิ่น ผู้เชี่ยวชาญที่เกี่ยวข้อง และผู้นำเครือข่าย ป.ป.ช.ภาคประชาสังคม จำนวน 30 คน 1 ครั้ง จากการศึกษาพบว่า 1) ผู้เข้าร่วมเวทีมีความพึงพอใจใน กระบวนการมีส่วนร่วมสูงมาก 2) ผู้เข้าร่วมเวทีมีการนำเสนอข้อคิดเห็นและข้อมูลเพิ่มเติมที่หลากหลาย และเป็นประโยชน์ต่อการนำไปประยุกต์ใช้ในพื้นที่อื่นให้กว้างขวางยิ่งขึ้น 3) ผู้เข้าร่วมเวทีได้ให้มีการนำ ผลการวิจัยที่ได้ไปใช้อย่างจริงจังและต่อเนื่องเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด 4) ผู้เข้าร่วมเวทีเสนอให้มีการ นำผลการวิจัยใช้พัฒนาผู้นำกลุ่มเยาวชน นักเรียนนักศึกษา บุคลากรสังกัดส่วนงานราชการและองค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่น และ 5) ผู้เข้าร่วมเวทีเห็นควรให้มีการจัดทำโครงการเพื่อขอรับทุนสนับสนุนจาก กองทุนป้องกันและปราบปรามการทุจริต สำนักงาน ป.ป.ช.ในปีต่อไป

1) ควรมีการฝึกปฏิบัติด้านศิลปะการพูดและการสื่อสาร ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับกฎหมายป่าไม้และ ที่ดิน

Table 1 การเปรียบเทียบคะแนนพฤติกรรมการอนุรักษ์ทรัพยากรสาธารณะ ก่อนและหลังการ ฝึกอบรมโดยรวมและเป็นรายข้อ

ข้อคำถาม	ก่อนฝึกอบรม		หลังฝึกอบรม		t	p-value
	$\bar{X}$	SD.	$\bar{X}$	SD.		
1. ได้ร่วมประชุมพิจารณาถึงปัญหาการปกป้องดูแล รักษาทรัพยากรสาธารณะ	0.85	0.63	2.08	0.88	6.418	0.001**
2. ได้แสดงความคิดเห็นถึงปัญหาการบุกรุกทำลาย ทรัพยากรสาธารณะ	0.88	0.82	2.16	0.88	7.786	0.001**
3. ได้ร่วมริเริ่มในการจัดตั้งเครือข่ายพิทักษ์ทรัพยากร สาธารณะในชุมชน	1.01	0.87	2.25	0.75	8.851	0.001**
4. ได้ร่วมออกข้อบังคับหรือระเบียบการใช้ประโยชน์ การ บำรุงรักษาทรัพยากรสาธารณะและทรัพยากรธรรมชาติ อื่นๆ	0.68	0.64	2.08	1.01	7.572	0.001**

ข้อความคำถาม	ก่อนฝึกอบรม		หลังฝึกอบรม		t	p-value
	$\bar{X}$	SD.	$\bar{X}$	SD.		
5. ได้ร่วมกำหนดขอบเขตพื้นที่ทรัพยากรสาธารณะและทรัพยากรสาธารณะ	0.86	0.71	2.08	0.90	7.232	.001**
6. ได้ร่วมสร้างความเข้าใจแก่ชุมชนในการแยกแยะประโยชน์ส่วนตนกับประโยชน์ส่วนร่วม	0.78	0.70	2.08	0.92	7.163	.001**
7. ได้แสดงการไม่ยอมรับผลประโยชน์หรือทรัพยากรที่ได้มาโดยมิชอบ เช่น การรุกรานที่สาธารณะ	0.70	0.68	2.00	0.95	6.874	0.001**
8. ได้แสดงตนเป็นผู้คัดค้านการรุกรานยึดครองทรัพยากรสาธารณะ เช่น ถนน ทางเท้า และแหล่งน้ำสาธารณะ	0.78	0.68	2.01	0.94	7.340	0.001**
9. ได้ร่วมทำแนวเขตป่าชุมชน แหล่งน้ำสาธารณะ หรือที่สาธารณะประโยชน์ให้ชัดเจน	0.88	0.84	2.20	0.79	8.305	0.001**
10. ได้ร่วมในการดูแลรักษาป่าและเครื่องหมายแสดงอาณาเขตป่าชุมชนชุมชน และที่สาธารณะประโยชน์	0.85	0.71	2.43	0.64	12.308	0.001**
11. ได้เข้าร่วมรณรงค์สร้างความรู้ความเข้าใจในการพิทักษ์ปกป้องทรัพยากรสาธารณะ	0.93	0.85	2.11	0.94	7.922	0.001**
12. ได้เข้าร่วมเป็นสมาชิกกลุ่มจิตอาสาและกลุ่มองค์กรชุมชนเพื่อบำเพ็ญประโยชน์และพัฒนานานาชาติ	1.03	0.97	2.26	0.86	7.037	0.001**
13. ได้ร่วมกับสมาชิกจัดตั้งกลุ่มเพื่อเฝ้าระวังและตรวจสอบการทุจริต	0.93	0.85	2.26	0.82	9.688	0.001**
14. ได้ร่วมเป็นทีมเฝ้าระวังและตรวจสอบการทุจริตเครือข่าย ป.ป.ช.ภาคประชาสังคม	0.85	0.80	2.18	0.91	8.301	0.001**
15. ได้ร่วมนำผลการเฝ้าระวังและตรวจสอบการทุจริตเสนอต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้ดำเนินการตามระเบียบกฎหมาย	0.85	0.80	2.18	0.91	3.023	0.001**
โดยรวม	0.93	0.89	2.89	0.54	3.023	0.004*

จากตารางที่ 1 พบว่า ผู้นำองค์กรมีพฤติกรรมกรรมการพิทักษ์ทรัพยากรสาธารณะ โดยรวมหลังการฝึกอบรมเพิ่มขึ้นจากก่อนฝึกอบรม (p -value < 0.004) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ผู้นำองค์กรมีพฤติกรรมกรรมการพิทักษ์ทรัพยากรสาธารณะ หลังการฝึกอบรมเพิ่มขึ้นทุกข้อ (p -value < 0.001)

การอภิปรายผล

ผู้วิจัยได้อภิปรายผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ดังนี้

วัตถุประสงค์ข้อที่ 1 เพื่อพัฒนาหลักสูตรหลักสูตรด้านทฤษฎีศึกษาในการพิทักษ์ทรัพยากรสาธารณะจากข้อค้นพบ การพัฒนาหลักสูตรหลักสูตรด้านทฤษฎีศึกษาและชุดความรู้การพัฒนาผู้นำเครือข่ายป.ช.ภาคประชาสังคมในการพิทักษ์ทรัพยากรสาธารณะ การเฝ้าระวังและตรวจสอบการทุจริต ประกอบด้วย 2 ขั้นตอน คือ ขั้นตอนที่ 1 การสำรวจความจำเป็นในการสร้างหลักสูตรการพัฒนาผู้นำเครือข่าย ขั้นตอนที่ 2 การสร้างหลักสูตรและชุดความรู้ประกอบด้วย 2 ขั้นตอน คือ การร่างชุดความรู้ฝึกอบรมและการปรับปรุงชุดความรู้ก่อนนำไปใช้จริงและการประเมินโครงร่างชุดความรู้โดยผู้เชี่ยวชาญ การที่ผลการวิจัยปรากฏเช่นนี้เนื่องมาจากการพิทักษ์ทรัพยากรสาธารณะรัฐจะต้องกำหนดนโยบายการมีส่วนร่วม พัฒนาส่งเสริมและสร้างความรู้ความเข้าใจของชุมชนและภาคประชาสังคมอย่างจริงจัง (Office of Proactive Measures and Innovation, NACC Office, 2021: 33) สำนักงานป.ช.ให้ความสำคัญกับการแก้ไขปัญหาการทุจริตผ่านกลไกการศึกษาซึ่งถือเป็นอีกกลไกหนึ่งที่มีประสิทธิภาพสามารถทำให้เกิดการปรับเปลี่ยนกระบวนกรคิดของคน จึงได้จัดทำชุดหลักสูตรการเรียนรู้ด้านการป้องกันการทุจริต หรือที่เรียกว่าหลักสูตร “ด้านทฤษฎีศึกษา” ที่มีเนื้อหาสอดคล้องกับสถานการณ์ของโลกยุคปัจจุบัน อาทิ การใช้ทรัพยากรธรรมชาติที่ไม่เหมาะสม (สำนักด้านทฤษฎีศึกษา สำนักงาน ป.ช., 2565 : 1)

2. วัตถุประสงค์ข้อที่ 2 เพื่อทดลองใช้หลักสูตรหลักสูตรด้านทฤษฎีศึกษาและชุดความรู้ตามเพื่อส่งเสริมการพิทักษ์ทรัพยากรสาธารณะของผู้นำเครือข่ายป.ช.ภาคประชาสังคมโดยกระบวนการฝึกอบรมทั้งทดลอง ซึ่งการฝึกอบรมที่มีประสิทธิภาพต้องประกอบด้วยขั้นตอนที่สำคัญคือ 1) การวิเคราะห์งานที่ต้องการเรียนรู้ เป็นส่วนสำคัญของการสร้างชุดความรู้ (Kitcharoenyong (2001: 45) 2) การเลือกรูปแบบการฝึกอบรม 3) การฝึกอบรม (Panlue. 2007: 74)

1. ผู้นำองค์กรมีคะแนนความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับ 1) ภาวะผู้นำกับการพิทักษ์ทรัพยากรสาธารณะ 2) การคิดแยกแยะระหว่างผลประโยชน์ส่วนตนและผลประโยชน์ส่วนรวม 3) การสร้างสังคมที่ไม่ทนต่อการทุจริต 4) พลเมืองกับความรับผิดชอบต่อสังคม 5) การเฝ้าระวังและตรวจสอบการทุจริตในระดับสูง หลังการฝึกอบรมเพิ่มขึ้น (p -value < 0.01) สอดคล้องกับ (NACC Civil Society Network, Khon Kaen Province, (2023: 21 - 33); Chirasutrittham (2010: 163 - 165) and Mana (2004)

ซึ่งพบว่าหลังการฝึก อบรมแล้ว ผู้เข้ารับการฝึกอบรมมีความรู้ความเข้าใจเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 การที่ผลของการวิจัยปรากฏผลเช่นนี้อาจเนื่องมาจากการพัฒนาศักยภาพการมีส่วนร่วมสร้างความเข้าใจเป็นระดับขั้นสูงสุดของการมีส่วนร่วม ทำให้ผู้เข้าร่วมตระหนักถึงความสำคัญและประโยชน์ของประชาชน (Office of the National Anti-Corruption Commission, 2018 : 79) รวมถึงการก่อให้เกิดเจตคติ ความตระหนักที่ดีต่อการปฏิบัติงาน ส่งผลให้แต่ละคนมีความสามารถ เฉพาะตัวสูงขึ้น มีประสิทธิภาพในการทำงาน อันจะส่งผลให้งานมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลดียิ่งขึ้น (Silberman, 1998 : 1)

นอกจากนั้นการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้นำหลักการสำคัญใน ยุทธศาสตร์ชาติว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต ระยะที่ 3 (พ.ศ. 2560–2564) มาเป็นกรอบแนวคิดในการพัฒนาหน่วยการฝึกอบรม ได้แก่ ยุทธศาสตร์ที่ 1 “สร้างสังคมที่ไม่ทนต่อการทุจริต” ได้มุ่งเน้นให้ความสำคัญกระบวนการปรับสภาพสังคมให้เกิดภาวะที่ “ไม่ทนต่อการทุจริต” เพื่อสร้างวัฒนธรรมต่อต้านการทุจริต และปลูกฝังความพอเพียง มีวินัย ซื่อสัตย์สุจริต และมีจิตสำนึกสาธารณะ ซึ่งเป็นคุณธรรมจริยธรรมป้องกันการทุจริต ยึดประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนตน (Anti-Corruption Studies Office, NACC, 2018 : 5) การสร้าง “ความแข็งแกร่ง” ของบุคคลและองค์กรในการต่อต้านการทุจริต โดยมีความมุ่งหวังให้ชุมชนเกิดจิตพอเพียงต้านทุจริต ร่วมกันพัฒนาชุมชนให้ก้าวไปข้างหน้าด้วยการประยุกต์และบูรณาการหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเข้ากับความโปร่งใส การแยกแยะผลประโยชน์ส่วนตนและผลประโยชน์ส่วนรวม การตระหนักรู้และใส่ใจปัญหาการทุจริต ตลอดจนเกิดเครือข่ายชุมชนจิตพอเพียงต้านทุจริตและเป็นแกนนำสร้างวัฒนธรรมไม่ทนต่อการทุจริต (Office of Anti-Corruption Studies, NACC Office, 2022 : 19)

2. เจตคติต่อการพิทักษ์ทรัพยากรสาธารณะ การเฝ้าระวังและตรวจสอบการทุจริตโดยรวม หลังการฝึกอบรมเพิ่มขึ้น ($p\text{-value} < 0.05$) สอดคล้องกับผลการศึกษาของ Chongpisan (2000 : 101); Mana (2004); Katherine (Katherine, 2005) and Cornell (Cornell, 2007: Abstract) ซึ่งพบว่า ประชาชนมีเจตคติหลังการฝึกอบรมสูงกว่าก่อนการฝึกอบรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 การที่ผลการวิจัยเป็นเช่นนี้อาจเนื่องมาจากยุทธศาสตร์ชาติฯ ส่งเสริมและกำหนดสิทธิชุมชนที่เข้าไปใช้ประโยชน์จากป่าและให้ชุมชนมีความรู้สึกรับรู้หวงแหน เกิดการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้และการปลูกป่าเพิ่มขึ้น เพื่อให้ประชาชนได้ประโยชน์และรู้สึกใกล้ชิดธรรมชาติเกิดความรู้สึกรับรู้หวงแหน เกิดจิตสำนึกในการอนุรักษ์และได้รับความสุขจากทรัพยากรธรรมชาติ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการสนับสนุนมีส่วนร่วมจากภาคประชาชนซึ่งเป็นคนส่วนใหญ่และได้รับผลกระทบมากที่สุด (Office of the National Anti-Corruption Commission, National Strategy, 2018 : 54)

3. วัตถุประสงค์ ข้อที่ 3 ภาคปฏิบัติ พบว่าผู้นำเครือข่ายป.ป.ช.ภาคประชาสังคมในการพิทักษ์ทรัพยากรสาธารณะ มีพฤติกรรมและทักษะในการพิทักษ์ทรัพยากรสาธารณะและตรวจสอบการทุจริต โดยรวมหลังการฝึกอบรมเพิ่มขึ้นจากก่อนฝึกอบรม ($p\text{-value} < 0.001$) โดยมีพฤติกรรมในการ

พิทักษ์ทรัพยากรสาธารณะ สูงขึ้นมีทักษะในการเฝ้าระวังตรวจสอบการทุจริตและแจ้งเบาะแส รายงานผลการตรวจสอบการทุจริตด้านทรัพยากรสาธารณะเสนอศูนย์ปฏิบัติการป้องกันและปราบปรามการทุจริตสำนักงานป.ป.ช.ภาค 4 จำนวน 110 เรื่อง การที่ผลการวิจัยปรากฏผลเช่นนี้ สอดคล้องกับผลการวิจัยและรายงานฉบับสมบูรณ์ของเครือข่ายป.ป.ช.ภาคประชาสังคมภาคอีสาน (NACC Civil Society Network of the Northeastern Region, 2022 : 45) และรายงานการประชุมคณะกรรมการขับเคลื่อนการมีส่วนร่วมฯ สำนักงานป.ป.ช.ภาค 4, 2566 : 32 - 33) การที่ผลการวิจัยปรากฏเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่าการพิทักษ์ทรัพยากรสาธารณะและตรวจสอบการทุจริต ต้องอาศัยปัจจัยหลายประการทั้งการสร้างองค์กรเครือข่ายให้เข้มแข็ง ผู้นำองค์กรมีศักยภาพ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Ajinsamacharn (2001) ที่สรุปว่า มนุษย์จำเป็นต้องอยู่ในสังคม จำเป็นต้องพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกันไม่อาจจะอยู่อย่างโดดเดี่ยวตามลำพังได้ การทำงานร่วมกันเป็นทีมทำให้มนุษย์มีโอกาสที่จะได้มีปฏิสัมพันธ์ทางสังคมกับคนอื่น การทำงานเป็นทีมจะทำให้เกิดผลของงานดีกว่าการทำงานเป็นรายบุคคล

นอกจากนั้นรูปแบบการพัฒนาผู้นำเครือข่าย ป.ป.ช.ภาคประชาสังคมครั้งนี้ ผู้วิจัยได้เน้นการพัฒนาความรู้ความเข้าใจ เจตคติ ทักษะและพฤติกรรมกรปฏิบัติการเฝ้าระวัง แจ้งเบาะแสและตรวจสอบการทุจริต โดยจัดให้มีการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการหลายรูปแบบ เช่น การบรรยาย การเสวนา การแบ่งกลุ่มระดมความคิดเห็น การจัดทีมเฝ้าระวังและตรวจสอบการทุจริตในพื้นที่ การจัดเวทีนำเสนอผลการดำเนินงาน (NACC Civil Society Network, Maha Sarakham Province. 2023 : 28 - 70)

4. วัตถุประสงค์ข้อที่ 4 เพื่อประเมินผล ถอดบทเรียนและสรุปผลการวิจัย ในการนำไปประยุกต์ใช้และการวิจัยครั้งต่อไป ดำเนินการระหว่างวันที่ 1- 31 มีนาคม 2567ระยะเวลา 1 เดือน ประกอบด้วย การจัดเวทีระดมสัมมนาภูมิปัญญาท้องถิ่น ผู้เชี่ยวชาญที่เกี่ยวข้อง และผู้นำเครือข่าย ป.ป.ช.ภาคประชาสังคม จำนวน 30 คน 1 ครั้ง จากการศึกษาพบว่า 1) ผู้เข้าร่วมเวทีมีความพึงพอใจในกระบวนการมีส่วนร่วมสูงมาก 2) ผู้เข้าร่วมเวทีมีการนำเสนอข้อคิดเห็นและข้อมูลเพิ่มเติมที่หลากหลายและเป็นประโยชน์ต่อการนำไปประยุกต์ใช้ในพื้นที่อื่นให้กว้างขวางยิ่งขึ้น 3) ผู้เข้าร่วมเวทีได้เสนอให้มีการนำผลการวิจัยที่ได้ไปใช้อย่างจริงจังและต่อเนื่องเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด 4) ผู้เข้าร่วมเวทีเสนอให้มีการนำผลการวิจัยใช้พัฒนาผู้นำกลุ่มเยาวชน นักเรียนนักศึกษา บุคลากรสังกัดส่วนงานราชการและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

การที่ผลการวิจัยปรากฏผลเช่นนี้สอดคล้องกับงานความเห็นของ Wiravattananon (2003 : 13) ได้เสนอให้มีการใช้กระบวนการทางสิ่งแวดล้อมศึกษา ซึ่งเป็นแนวทางที่จะทำให้ประชาชนของประเทศมีความตระหนักและมีความสามารถในการประเมินผลการมีส่วนร่วมและความรับผิดชอบต่อการพัฒนาคุณภาพสิ่งแวดล้อม ซึ่งการให้การศึกษาโดยกระบวนการทางสิ่งแวดล้อมศึกษานับได้ว่าหัวใจสำคัญในการส่งเสริมให้บุคคล และกลุ่มเกิดการพัฒนาย่างยั่งยืน โดยเฉพาะการพัฒนาให้เกิดความตระหนักและคุณธรรมทางสิ่งแวดล้อมและมีส่วนร่วมในการตัดสินใจเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมในชุมชน

เช่นเดียวกับข้อเสนอของ (UNESCO. 1980 : 27) การเกิดความตระหนักและความรู้สึกที่ไวต่อสิ่งแวดล้อม เน้นกระบวนการคิดเชิงวิพากษ์ การแก้ ปัญหาและกลวิธีการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและควรให้การฝึกอบรมอย่างต่อเนื่องเพื่อฝึกความเป็นผู้นำด้านการให้ความช่วยเหลือบุคคลต่างๆ ในชุมชนและพัฒนาความตระหนักและทักษะในการดำเนินการสิ่งแวดล้อมศึกษา เช่นเดียวกับ Laksanukul (2002) พบว่า การพัฒนากิจกรรมสิ่งแวดล้อมศึกษาโดยใช้การวิจัยเชิงปฏิบัติการทำให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมเกิดทักษะในการแก้ปัญหาสิ่งแวดล้อมเพิ่มขึ้น สอดคล้องกับเฮนรี่ (Henry. 1994 อ้างถึงใน Altschuh et al, 1999) ที่พบว่า ประโยชน์อันเป็นเอกลักษณ์ของกระบวนการทางสิ่งแวดล้อมศึกษาหรือการสอนโดยใช้โครงการ คือทำให้ผู้เรียนมีความสามารถในการแก้ปัญหาหรือวิเคราะห์ปัญหาให้กระจ่าง และการทำให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมตัดสินใจยอมรับ

ข้อเสนอแนะ

จากการจัดเวทีประชุมสัมมนาเพื่อประเมินผล ถอดบทเรียนและสรุปผลการวิจัย โดยระดมความคิดเห็นจากผู้เชี่ยวชาญนักวิชาการ ข้าราชการ ผู้นำชุมชน และผู้นำเครือข่ายประชาสังคมได้ข้อเสนอนี้

1. ข้อเสนอแนะสำหรับผลการวิจัยครั้งนี้และการนำผลการวิจัยครั้งนี้ไปใช้ประโยชน์

1.1 ผู้เข้าร่วมเวทีมีความพึงพอใจในกระบวนการมีส่วนร่วมสูงมาก

1.2 ผู้เข้าร่วมเวทีได้เสนอให้มีการนำผลการวิจัยที่ได้ไปใช้อย่างจริงจังและต่อเนื่องเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด

1.3 ผู้เข้าร่วมเวทีเสนอได้ให้มีการนำผลการวิจัยใช้พัฒนาผู้นำกลุ่มเยาวชน นักเรียน นักศึกษา บุคลากรสังกัดส่วนงานราชการและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ผู้เข้าร่วมเวทีได้เสนอให้ควรมีการฝึกปฏิบัติด้านศิลปะการพูดและการสื่อสาร ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับกฎหมายป่าไม้ กฎหมายที่ดิน และกฎหมายเบื้องต้นในชีวิตประจำวัน

2.2 ควรจัดให้มีการศึกษาดูงานพื้นที่ต้นแบบในการพิทักษ์ทรัพยากรสาธารณะและตรวจสอบการทุจริต

References

- Achinsamachar, C. (2011). *Team management skills*. Bangkok: Expertnet Co., Ltd.
- Boonyatharokul, W. (2002). *Trainer and Training Manager Manual*. Bangkok: Dansuttha Printing.
- Chirasujarittham, W. (2010). *Development of supplementary courses to develop leadership skills for youth in Catholic vocational schools. Ph.D. Thesis (Educational Administration)*. Bangkok: Srinakharinwirot University.
- Chongwisarn, R. (2010). *The results of transformational leadership training for Kasetsart University student leaders. Ph.D. Thesis*. Bangkok: Srinakharinwirot University Prasarnmit.

- Cohen, H.G. (1992). "Two Teaching Strategies : Their Effectiveness with Students of Varying Cognitive Abilities. *School Science And Mathematics*, 92(3), 26-133.
- Khecharanan, N. et al. (2011). *Building an effective team*. Bangkok: Expertnet,
- Kitcharoen, S. (2001). *Development of service team*. Bangkok: Expertnet.
- Lakkhananukul, J. (2002). *The results of the development of environmental education activities using action research procedures for Mathayom 2 students. Thesis (Master of Science Education)*. Khon Kaen University: Office of Academic Resources, Khon Kaen.
- Mana, S. (2004). *Environmental Education Process for Waste Disposal in Plap Phla Narai Municipality, Mueang District, Chanthaburi Province*. Bangkok: Master of Science Thesis. Kasetsart University.
- NACC Civil Society Network, Khon Kaen Province. (2023). "Development of leaders in the network to protect public resources and investigate corruption in Khon Kaen Province". Khon Kaen: NACC Civil Society Network, Khon Kaen Province.
- NACC Civil Society Network, Maha Sarakham Province. (2023). "Development of leaders in the network to protect public resources and investigate corruption in Maha Sarakham Province". Maha Sarakham: NACC Civil Society Network, Maha Sarakham Province.
- NACC Civil Society Network, Northeastern Region. (2022). *Complete report of the project "Increasing the potential of model leaders and model community leaders in investigating corruption in Maha Sarakham Province, Generation 2", Fiscal Year 2022*. Maha Sarakham: NACC Civil Society Network, Northeastern Region.
- Office of Anti-Corruption Studies. (2022). *Office of the National Anti-Corruption Commission. Forest Resource Protection*. Bangkok: Office of Anti-Corruption Studies.
- Office of Conflict of Interest. (2020). *Office of the National Anti-Corruption Commission. Manual for Preventing Offences Relating to Conflicts of Personal Interest and Personal Benefit*. Bangkok: Office of Conflict of Interest.
- Office of Proactive and Innovative Measures, Office of the National Anti-Corruption Commission. (2021). *Guidelines for Promoting and Integrating Measures to Prevent Corruption of Public Resources into Practice*. Bangkok: Office of Proactive and Innovative Measures, Office of the National Anti-Corruption

- Office of Promotion and Integration of Participation in Anti-Corruption. (2021). *Office of the National Anti-Corruption Commission. Manual to Support the Promotion of the STRONG Network - Sufficient Organizations Against Corruption*. Bangkok: Office of Promotion and Integration of Participation in Anti-Corruption.
- Office of the NACC Region 4. (2023). *Report of the meeting of the Subcommittee on the Promotion and Promotion of Participation, etc. Office of the NACC Region 4*. Khon Kaen: Office of the NACC Region 4.
- Office of the National Anti-Corruption Commission. (2010). *“Handbook and guidelines for promoting the people’s network to prevent corruption”*. Bangkok: Office of the National Anti-Corruption Commission.
- Office of the National Anti-Corruption Commission. (2018). *Anti-Corruption Education Curriculum*. Bangkok: Office of the National Anti-Corruption Commission.
- Office of the National Anti-Corruption Commission. (2018). *The Clean-Hearted Youth Curriculum*. Bangkok: Office of the National Anti-Corruption Commission.
- Office of the National Anti-Corruption Commission. (2018). *The Master Plan under the 20-Year National Strategy (2018 - 2037)*. Bangkok: Office of the National Anti-Corruption Commission.
- Office of the National Anti-Corruption Commission. (2018). *The Organic Act on the Prevention and Suppression of Corruption B.E. 2561*. Bangkok: Office of the National Anti-Corruption Commission
- Paenluea, S. (2007). *Development of Training Curriculum to Enhance Leadership for Organizational Leaders, Student Affairs, Prince of Songkla University*. Bangkok: Srinakharinwirot University.
- Rothwell, William J. (1996). *Beyond Training and Development : State of Art-Strategies for Human Performance*. New York: American Management Association.
- Utranan, S. (1989). *Basics and Principles of Curriculum Development*. Bangkok: Mitr Siam Printing.
- Vella, Jane. (1995). *Training Though Dialougue*. Sanfrncisco: Jossey-Base.
- Wanikanukul, K. (2003). *“Analysis of the structure of corruption characteristics: A case study of corruption and government procurement management”*. Master of Economics thesis, Business Economics program, National Institute of Development Administration.
- Wiravattananon, W. (2003). *Environmental Studies: Education for Learning Reform and Sustainable Development*. (3rded). Bangkok: O.S. Printing House.